

«Արմենիա» շաբաթաթերթին Մարտիկոյ վասն Հոկտեմբերին 1920 ամին:

Այլ սակայն սոյն գրութեամբ իմով գամ ի հետաւտանէ Հնդկաց աշխարհին, բազում ժտանօք, բուռն թախանձանօք և խոնարհ աղերսիւք խնդրել և հայցել ի համայն ազգայնոց, թող իցեն այնոցիկ Լուսաւորչականք, Կաթողիկեայք, Բողոքականք և կամ անկրօնք իսկ, զալ և տօնել արժանապէս զայդ օր Հարիւրամեայ Տարեդարձի երջանիկ մահու անմահ հիմնադրին և հօրն հայ հրապարակագրու թեան, կատարելով յայնմիկ նշանակալից աւուր պաշտօն հոգեհանգստեան յամենայն եկեղեցիս Հայոց ի սփիւռս աշխարհի, զի քիչ ապաքէն հայ լրագրութիւն որոյ նա եղ զհիմն 130 ամօք յառաջ, ռահվիրայ և նախաշաւիղ հանդիսացաւ բաղձալի լուսաւորութեան և յաւէտ պանծալի ազատագրութեան բազմաշարշար և նահատակ ազգիս: Ուստի եկայք աղաչեմ, զի սեպտեմբէրի 12 նուիրական մեծ իմն պարտական նութիւն կայ ի վերայ մեր ամենեցուն, ուր որ իցեմք, տօնել զայդ օր յիշատակելի և պատմական իսկ, եթէ սակայն գնահատել զիտեմք զարժանիս և յարգել կարեմք զքաղցր և զանթառամ յիշատակս ազգային բարեբարաց, հնոց և նորոց:

Անտարակոյս այդ յարգալի արտայայտութեան գլխաւոր եւ հանդիսաւոր պարտքը իրաւամբ կը մնայ այսօրուան մեր ալեւոր 80 ամեայ «Բազմավէպ»ին:

Ան, ուրեմն, իբր երիցագոյնը Հայ Մամուլի՝ երկիւղած սիրով եւ յուզմունքով մը կը մօտենայ մեր Հայ Լրագրութեան Նախապետի անպաճոյն շիրմին, ու կը զետեղէ անոր վրայ անմարշաւ եւ ամենաքեմ զգալով անոր գոյութիւն փունջ մը՝ ի նշան համազգային երախտագիտութեան, մաղթելով ի սրտէ՝ անմահութիւն անոր խնկելի յիշատակին:

Հ. Ղ. ՏԱՅԵԱՆ

ՇԵՏԱՔՐԲՐԱԿԱՆ ԾԱՆՈթՈՒԹԻՒՆԷՔ

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՐՈՒՍՏ ԺԱՐՏԱՐԱ-

ԳԷՏՆԵՐԸ

Անոնք տասն են թուով, որոնց դրամական հարստութիւնը կը ներկայացնենք հոս՝ տոլարի հաշուով. 1. Հենրիկոս Փորտ (Միացեալ Նահանգ) 550 միլիոն տոլար. — 2. Ճոն Տ. Ռոքֆելլըր (Միաց. Նահանգ) 500 միլիոն տոլար. — 3. Դուքս Ուէպփինսըրը (Անգլիա) 200 միլիոն տոլար. — 4. Բագիլիոս Զախարոֆ (Յունաստան) 125 միլիոն տոլար. — 5. Ուկոյ Սիլինէս (Ֆերմանիա) 100 միլիոն տոլար:

Իրենցմէ վերջ կու գան Փերսի Ռոքֆելլըր (Միացեալ Նահանգ), Պարոն Միչուրի (Ճարոն), Պարոն Բ. Իվազազի (Ճարոն), Ճիւսպարդիսա Տիւք (Ամերիկա), Գէորգ Ֆ. Պէզլըր (Ամերիկա), որոնցմէ իւրաքանչիւրն ունի շուրջ 100 միլիոն տոլար:

ԼԻԻՔՈՒՆՊՈՒՐԿԻ ՄԵՍ ԴԲՍՈՒՀԻՈՅՆ ՄԱՀԸ

Հոհնպուրկի ղզեկին մէջ՝ յունուար 24ին վախճանեցաւ Լիւքսէնպուրկի Մեծ Դքսուհին Մարիամ Ալեքսանդր:

Ծնած էր 1894ին. 18 տարեկան հասակին՝ երբ կը մեռնի իր հայրը՝ անոր կը յաջորդէ Մեծ Դքսութեան կառավարութեան մէջ, ինքն ըլլալով երեցը վեց որդիներուն: 1918ի վերջերը երբ յեղափոխութեան ձեռքով վերցուած իշխանները քստորուելու հետ էին՝ Լիւքսէնպուրկի ժողովուրդը սակայն՝ միաձայն քուէարկութեամբ և՛ ցուցուց իր փարումը Արքունի Տան հանդէպ:

Սակայն Մարիամ Ալեքսանդր վախճալով որ իր յատուկ պայմաններուն պատճառաւ — այդ պատերազմական շրջանին — կրնար իր անձը փաստ բերել երկրին՝ հրաժարեցաւ ի նպաստ իւր Գարլոդա քրոջ: Ապա Հոգով կ'երթայ վանք մը քաշուելու:

լուս. քիչ մ'ատեն կը կենայ «Petites Sœurs des pauvres» կոչուող մայրապետաց քով. յետոյ կարմեղական վանք մը կ'ուզէ մանել, սակայն բենեդիկտոս ժե. կը փորձէ ետ կեցնել այդպիսի խիստ կանոնի մը ինքզինքն ենթարկելէ՝ նկատի առնելով անոր դիւարբնի առողջութիւնը: Սակայն բարեպաշտ թագուհւոյն թախանձանքին վրայ ինքն իսկ Ս. Հայրը ցոյց կու տայ Մոսենայի վանքը, որ առողջ դիրք մ'ունի: Բայց քիչ ժամանակ վերջ Մարիամ Ատելայիտ կը ստիպուի ելլել անկից ու երթալ Մոնագոյի ուրիշ վանք մը: Հուսկ՝ վատթարացած ըլլալով իւր առողջութիւնը՝ կ'երթայ Հոնէնպուրկի իւր ժառանգական Դղեակը, ուր անցուցած էր իւր երիտասարդութեան տարիները: Հոս ահա խաղաղութեամբ կը վերջացնէ՝ այս օրերուս՝ իւր կարճ ու նաեւ երկրաւոր յոգնեցուցիչ պանդխտութիւնը, այն խաղաղութեան մէջ՝ զոր միշտ ինքը փնտռած էր և զոր երբեք չէր կրնար արգունիրը տալ իրեն: Հոն է որ կը հանգչի այժմ իր ամբմիւնը:

Ոգոտափառ հանգուցեալը ընտիր հոգի մ'էր, ունէր ազնուական և հոժկոտ նկարագիր մը: Իր կարճատե կառավարութեան շրջանին ցոյց տուաւ կրօնական խոր զգացումներ, մասնաւորապէս ի պաշտպանութիւն «Դաւանական Դպրոց»ին՝ զոր ստուգիւ գիտացաւ պահպանել իր փոքրիկ տէրութեան մէջ, Մարիամ Ատելայիտ — որ լաւ էր ամէնուն հետ, բարբարձ՝ ստորաւ կարգնելու հանդէպ — իր ետեւ կը թողու հիարցողներու մեծ խումբ մը:

ԱԶԳԱՑ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ ՍԿԶԻՔԱՌՈՒ

ԲՈՒԹԵՒՆՔ

Հին Հռովմայեցւոց մէջ 49 թուականին. — Զինաստան 366ին. — Խտալիա 1563ին. — Յրանսա 1605ին. — Զուիթցերի 1609ին. — Աւստրիա 1610ին. — Գերմանիա 1612ին. — Անգղիա 1622ին. — Սպանիա 1626ին. — Շուեու 1644ին.

— Ռուսաստան 1703ին. — Հայոց մէջ 1794ին. — Ամերիկա 1804ին. — Ռուսաստան 1821ին. — Տաճկաստան 1825ին. — Ռումանիա 1828ին. — Սերպիա 1841ին. և այլն:

ՀԱՅԹԱՅԹՈՒՄ՝ ԹԻՉԵԼՈՒ ՊԱՀՈՒՆ

Բարիգի վրայ՝ 3000 մեղր բարձրութեամբ՝ 34րդ սաւառնորդ ջոկատին գնդապետը վայս յաջողեր է — Գաղղիոյ մէջ առաջին անգամ ըլլալով — արագաթիւշ երկրորդ սաւառնակի մը հայթայթումը: Պենզինայի պարպումը կատարուած է 30 մեղր երկարութեամբ խողովակի մը միջոցով: Գործողութիւնը կատարուեր է առանց դժուարութեան:

ԱՆԹԵԼ ՀԵՌԱՅԻՐԻ ՀՐԱՇԱԼԻՔԸ

Ժրնեւէն կը հաղորդուի, որ սոյն քաղքին մէջ մէկ քանի խուլ և համր անձեր կալող եղած են լսել անթելով հաղորդուած նուագահանդէսներ՝ շնորհիւ նոր և բարւոքուած միջոցի մը՝ որ դեռ նոր ներկայացուած է Լոզանի Միջազգային ճարտարագիտաց Համաժողովին: Փորձներ այնքան ծափահարելի եղած են՝ որ որոշուած է այժմ կրկնել նոյնը զուցեբրական բոլոր հաստատութեանց մէջ խուլ և համրերուն համար: Անթելի նուագահանդէսներէն զատ լսել պիտի տրուի նաև կրօնական ճառեր և քարոզներ:

ՊԱԽԻ ԱՆՄԱՆՈԹ ՄԷԿ ԵՐԿԸ

Պրիւքսէլի արքունի գրատան մէջ վերջերս գտնուեր է մեծ երգահան Պախի «Suite per linton» անուամբ երաժշտական մէկ երկը, որ ցայսօր անձանթ ֆալցաթ էր: Շարադրուած է անկա 1720ի և 1722ի մէջերը, և ձօնուած՝ Շիւստեր անուամբ պարոնի մը:

* * *